

EASY WAYS TO TRANSFER KNOWLEDGE РЪКОВОДСТВО

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Easy ways to transfer knowledge

Еразъм + Стратегически партньорства за образование на възрастни
Проект No - 2018-1-LV01-KA204-046986

Благодарности към екипа на проекта Лесни начини за прехвърляне на знания.

Партньорски организации, допринесли за създаването на наръчник Лесни начини за трансфер на знания:
Ecological Future Education (Латвия), Балканска агенция за устойчиво развитие (България), Śląska Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości (Полша), Asociația Inițiativa Cetățenilor Seniori (Румъния), İstanbul Avrupa Araştırmaları Derneği (Турция).

Контакт: ProjectEasyKnowledge@gmail.com

Редактиран и проектиран от Ecological Future Education.

Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на настоящата публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява гледните точки само на авторите и не може да се търси отговорност от Комисията за всяка употреба, която може да бъде използвана за информацията, съдържаща се в нея.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	4
ПРОЕКТ EASY WAYS TO TRANSFER KNOWLEDGE	5
ПОЛИТИКА НА ЕС ПО ОТНОШЕНИЕ НА НИСКОКВАЛИФИЦИРАНИТЕ ВЪЗРАСТНИ	6
СРАВНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ПАРТНЬОРСКИТЕ СТРАНИ	7
ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ЦЕЛЕВАТА АУДИОНАЛИЯ – ВЪЗРАСТНИ ОБУЧАЕМИ	9
КАК ДА ИЗБЕРЕТЕ МЕТОДИТЕ ЗА ОБУЧЕНИЕ?	11
25 СЪВЕТА ЗА ДОБРИ ПРАКТИКИ	12
ПЛАН НА УРОКА	18
ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЪВЕТ ЗА ОБУЧИТЕЛИ	18
ПРОЕКТЕН ЕКИП, ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ	20

ВЪВЕДЕНИЕ

В днешно време включването на нискоквалифицирани възрастни в обучение за възрастни е важно, тъй като чрез подобряване на уменията си хората могат да получат работа, да запазят работата си или дори да подобрят своите способности и умения. За съжаление, „възрастните с ниски умения са по-малко от половината от участващите в обучение за възрастни, в сравнение с тези с по-високи умения. Според данните на PIAAC [Програма за международна оценка на компетентите за възрастни] само 20% от възрастните с ниски умения участват в обучението за възрастни, свързано с работа. Участието на възрастни със средни и високи умения е много по-високо (съответно 37% и 58%). Една от ключовите причини за тази разлика в участието е, че възрастните с ниски нива на умения се затрудняват да разпознаят потребностите си от обучение и следователно е по-малко вероятно да търсят възможности за обучение“.¹

Освен това много често възрастните с ниски умения не са в състояние да следват обичайните курсове за обучение, тъй като използваният език е нясен за разбиране за тях или поне те се затрудняват много с него. През последните години се появи терминът „обикновен език“ и той се прилага не само за правни или технически текстове, но се използва все повече и повече в различен контекст - в различни уебсайтове на компании, правителства, международни организации, в публикации, брошури и други материали. Също така Световната здравна организация подчертава значението на обикновения език.²

Въпреки че Движението за обикновен език стана широко разпространено в различни сектори, в сектора за обучение на възрастни с ниска квалификация липсват проучвания и информация за обикновения език при обучението на възрастни. Ето защо е от голямо значение обменът на опит и знания за лесните начини за прехвърляне на информация и знания на нискоквалифицирани хора. Ако програмите за обучение бяха на разбираем език и лесни за разбиране за възрастни с ниска квалификация, процентът на отпадане щеше да бъде намален, самочувствието на учащите щеше да се повиши и възможността за намиране на работа щеше да се увеличи.

Лесният език в сектора на обучението е доста нова концепция, но това е важна стъпка, която трябва да се предприеме, за да се подобри животът на хората с ниски умения. Нещо повече, това би било от полза не само за възрастните с ниски умения, но и за обществото, страните и техните икономики. Европейският център за развитие на професионално обучение (Cedefop) подчерта, че „възрастните с ниска квалификация трябва да бъдат признати като все по-уязвим сегмент от населението в повечето държави-членки. Доказателствата сочат, че нискоквалифицираната работа е свързана с негативни последици за хората, компаниите и обществото като цяло. Овластяването на нискоквалифицирани възрастни чрез насърчаване на повишаване на тяхната квалификация и / или преквалифициране очевидно е свързано с големи социални и икономически стимули“.³

В заключение, от голямо значение е да се измислят лесни начини за предаване на знания на онези хора, които се нуждаят най-много. Обучението за възрастни съществува, за да даде знания на възрастни, а сложността на езика не трябва да бъде пречка за получаване на подходящо обучение.

Проектът е създаден поради огромния проблем в образованието за възрастни - езикът на курсовете за обучение, а също и тяхното представяне често е твърде трудно за възрастни с ниска квалификация. Често курсовете се представят, без да се спазват принципите на андрагогиката, което води до курсове за обучение, които не са подходящи за нуждите на обучаемите за възрастни.

Целта на проекта е да се обменят най-добрите практики в тази област между страните партньори и да се намерят препоръки за лесни начини за предаване на знания, които биха могли да се използват при работа с нискоквалифицирани възрастни, дългосрочно безработни лица, а също и бежанци и хора с езикови затруднения.

Целта на проекта е да повиши знанията на преподавателите относно работата с нискоквалифицирани възрастни чрез предоставяне на Наръчник - Лесни начини за прехвърляне на знания - който включва споделяне на добри практики за творческо образование, описание на политиката на ЕС в образованието за възрастни, сравнение на образователни системи на държави партньори, 25 съвета за успешно обучение и други съвети, които могат да бъдат полезни за преподавателите.

Разработването на лесен подход за обучение се основава на принципите на обикновения език - кратка, лесна за разбиране информация, без многословие и чужди думи. Информацията се прехвърля с помощта на помощни материали, пиктограми, изображения, практически действия и примери от ежедневието. Обикновеният език е ясен, сбит, организиран и подходящ за планираната аудитория - да помогне на преподавателя да прехвърля знания по същия модел.

Проектът се осъществява на транснационално ниво чрез обмен и сравнение на информация за различни образователни подходи и регулации относно образователните изисквания във всяка страна партньор, тъй като промяна в областта на образованието не може да бъде постигната без съвместна работа на европейско ниво.

Резултатът от проекта е този наръчник, който може да се използва от преподаватели, образователни институции, неправителствени организации, държавни служители, медии, други заинтересовани страни, ако е необходимо. Този наръчник е полезен ресурс за всички, които участват в образованието за възрастни, особено за обучение на нискоквалифицирани възрастни.

Темата за образованието и обучението на възрастни с ниска квалификация е от голямо значение на ниво ЕС. В ЕС има няколко проучвания относно образованието за възрастни, по-специално обучението и участието на нискоквалифицирани възрастни, както и инициативите на Европейската комисия. Освен това повишаването на уменията на възрастните е свързано с постигането на стратегическите цели на Европа 2020.

През 2011 г. Съветът издаде Резолюция относно обновената европейска програма за обучение на възрастни.⁴ Тя подчертава необходимостта от включване на възрастни в образованието за подобряване на техните умения. Той също така определя конкретни приоритети, които трябва да бъдат постигнати до 2020 г.

През 2016 г. Европейската комисия издаде препоръка относно Upskilling Pathways: New Възможности за възрастни.⁵ Тази препоръка има за цел да помогне на нискоквалифицираните възрастни да „придобият минимално ниво на грамотност, грамотност и цифрова компетентност; и / или да придобият по-широк набор от умения, знания и компетенции, свързани с пазара на труда и активното участие в обществото”.⁶ През 2019 г. беше публикуван доклад за прилагането на тази препоръка.⁷

Работната група заключи, че положителните промени са произведени в няколко страни. Беше отбелязано, че повечето от предприетите мерки се фокусират върху безработни нискоквалифицирани възрастни, но страните също започнаха да оказват подкрепа на нискоквалифицирани възрастни, които са заети, тъй като те представляват голям дял от целевата група. Те заключават, че са необходими повече мерки, за да се постигнат значителни промени и да се помогне на повече хора.

През 2017 г. Европейският център за развитие на професионално обучение публикува статия „Инвестирането в умения се отплаща: икономическите и социалните разходи за нискоквалифицираните възрастни в ЕС. Той предоставя “изчерпателни и стабилни доказателства за възрастните с ниска квалификация в ЕС, техния обем и характеристики и техните икономически и социални разходи”.⁸ В заключенията на доклада се подчертава, че бъдещите тенденции показват намален брой на нискоквалифицирани възрастни в бъдеще в момента обаче ситуацията е доста сериозна, тъй като много хора с ниска квалификация са особено в неравностойно положение и уязвими на пазара на труда. Докладът предлага да се създаде по-широка типология на хората с ниски умения, тъй като тази целева група е доста разнообразна. Освен това се подчертава необходимостта от прилагане на по-ефективни политически действия и програми.

В допълнение Европейската комисия създаде работна група за обучение на възрастни ET 2020, която се фокусира върху политическите възможности за разработване на съвременни системи за обучение на възрастни.⁹

В заключение, има няколко инициативи и мерки по отношение на образованието за възрастни и са постигнати много подобрения. Независимо от това ситуацията в образованието за възрастни е доста трудна, особено що се отнася до нискоквалифицираните възрастни, които нямат основни умения, необходими на днешния пазар на труда, и все още има работа, за да се направи образованието по-достъпно за тях. Един от пътищата към по-достъпно образование могат да бъдат курсове за обучение, написани и представени на език, подходящ за нивото на нискоквалифицираните възрастни.

СРАВНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ПАРТНЬОРСКИТЕ СТРАНИ

Образованието е важен въпрос в Европейския съюз и има еднаква цел в ЕС по отношение на образованието, също и на образованието за възрастни. За осъществяването на тази цел всяка страна има собствен набор от документи, регламенти, стратегии и документи за планиране в областта на образованието за възрастни. Всички държави имат закони и разпоредби, които регулират областта на образованието, включително образованието за възрастни. В допълнение, стратегиите за образование и образование за възрастни като цяло играят значителна роля, например в Латвия и Румъния съществуват национални насоки за развитие на образованието в периода на планиране 2014-2020. Тъй като някои от документите за планиране изтичат през 2020 г., се подготвят нови стратегии и политики. Във всички национални политики има някои общи ключови елементи - образованието трябва да е достъпно за всички, образователните потребности трябва да се оценяват в съответствие с нуждите на пазара на труда и да има сътрудничество между различни органи, организации и държавни органи в областта на образованието.

По отношение на ролята на местните власти, тяхната роля в страните партньори е различна. Например, в Полша местните власти са отговорни за създаването, провеждането и финансирането на държавни училища за възрастни, докато в Латвия те отговарят за прилагането на националната политика, но много често обучението за възрастни се осигурява от частни компании, които следват националните политики и разпоредби на местните власти. Както в Турция, така и в Румъния има регионални (областни и окръжни) агенции по заетостта, както и специфични центрове за обучение.

Доставчиците на образование за възрастни имат много ресурси в Латвия, например Препоръки за програми за развитие и лицензиране на неформални образователни програми за възрастни, а доставчиците са разнообразни - центрове за обучение, частни компании, НПО, както и центрове за компетентност, финансирани от държавата. Възможностите им да предлагат обучение до голяма степен зависят от местоположението им, наличното финансиране и предлаганите курсове. Самият сектор обаче е доста разнообразен. В Полша, например, има много целеви групи, а също и много доставчици на услуги, те имат различни обществени и непублични институции (както в рамките на официалната образователна система, така и извън нея) и в резултат на това тя не образува интегриран сектор. Подобна е ситуацията и в Румъния, където секторът е разнообразен, има специфични публични институции; секторът обаче не е интегриран, тъй като зависи от наличието на партньорства между заинтересованите страни. Докато в Турция организациите, които предлагат обучение, имат няколко насоки от документите на националната политика. Те имат и стратегия Vision 2023 за образованието. От своя страна в България местната власт стартира няколко програми за заетост.

В страните партньори бяха установени няколко препятствия. В България основната пречка е стареенето на уменията, а именно съществуващите умения в много случаи вече не отговарят на изискванията поради технологичните промени. Също така лошото включване в обучителните дейности предизвиква голямо безпокойство в България. Основната пречка в Латвия е, че предлагането на курсове в селските райони е доста ограничено и често тези курсове се

припокриват с работното време на възрастните. В Полша предлагането на обучение в селските райони е доста ограничено и за хората от селските райони е трудно да имат достъп до тези курсове за обучение. Друга пречка са недостатъчните ресурси и насоки за възрастни с ниска квалификация. Основните пречки в Румъния са недостатъчните ресурси и насоки, липсата на информация и възможности в по-изолирани области, консултиране и професионално ориентиране, слабото участие на членовете на ромската общност, неадекватните отношения между работодатели и обучители. Като има предвид, че в Турция основната пречка е липсата на професионализация на организациите, предоставящи учебни дейности поради разнообразието и разнородността на учебните процеси и преподавателите.

Статистиката в образованието за възрастни е доста тревожна, тъй като нивото на участие на учащите се в образованието за възрастни е недостатъчно. Например в Полша нивото на участие на възрастни в обучението възлиза на 4% през 2017 г., в сравнение със средното за ЕС 10,9%. Докато в Латвия степента на участие на възрастните в образованието и обучението се повишава след 2015 г., въпреки това нивото на участие е доста ниско. Страните партньори споделят визията, че участието на възрастни учащи се в образование и обучение трябва да бъде приоритет и да се постигне много по-голяма целева група чрез прилагане на различни мерки както на национално, така и на местно равнище. Освен това следва да се вземат предвид Европейската квалификационна рамка и нейните изисквания.

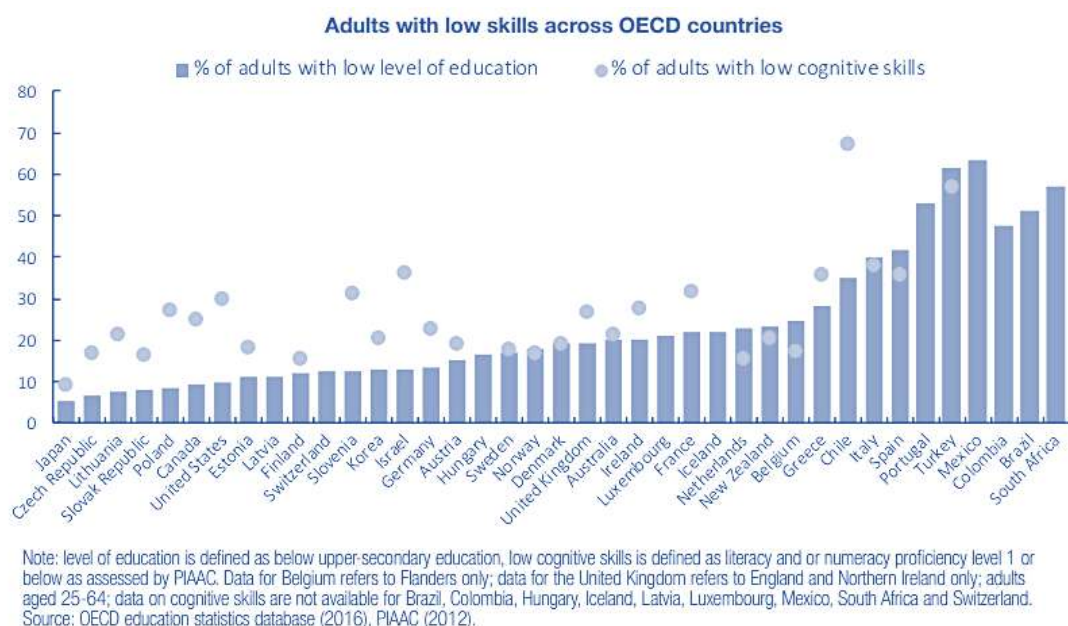
В заключение, въпреки че образователните системи в страните партньори имат своите различия, може да се види, че проблемите и препятствията в областта на образованието за възрастни са доста сходни. Всички държави партньори се справят с едни и същи пречки, поради което обменът на опит е от решаващо значение за извършването на промяна.

ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ЦЕЛЕВАТА АУДИОНАЛИЯ – ВЪЗРАСТНИ ОБУЧАЕМИ

ОЕСД определя нискоквалифицираните възрастни като “възрастни с ниско образование, а именно тези, чиято най-висока квалификация е на по-ниско средно ниво (ISCED 0-2), което означава, че не са завършили средно образование или еквивалент, или възрастни с ниско познавателно умение ниво, а именно онези, които оценяват на ниво на владение 1 или по-ниско в измерението за грамотност и/или численост в проучването на ОЕСД за умения за възрастни (PIAAC).”¹⁰ Такива възрастни могат да изпълняват само много прости задачи за четене, включващи познати им теми, както и основни математически задачи, например броене.

Използвайки това определение, виждаме, че повече от един на петима възрастни в ОИСР има ниски умения. 22% от възрастните в страните от ОИСР имат ниско образование и още повече възрастни имат ниски познавателни умения. Средно 26,3% от възрастните са в състояние най-много да изпълнят някои основни задачи за четене и/или математика в онези страни, за които има данни. Позволяването им да усъвършенстват уменията си за променящия се свят на работа е значително предизвикателство.¹⁰

ОЕСД проведе проучване на броя на хората с ниски умения в страните от ОИСР, а резултатите от изследването са показани в тази графика.¹⁰

Терминът „нискоквалифициран“ е доста сложен термин, тъй като възрастните могат да имат ниски умения, но това не означава непременно, че са „нискоквалифицирани“. Възможно е възрастните да имат ниско образование или ниско ниво на познавателни умения, но могат да имат и други ценни умения като добри комуникационни умения, умение да рисуват, пеят. Освен това ниските образователни нива не изключват ценен опит, натрупан през годините в определена работа.

Образованието за възрастни и ученето през целия живот са свързани с професионалното развитие на възрастните, но в професионалните образователни институции, където възрастните учат и подобряват своите умения, училищната педагогика все още е доминираща, а именно информацията им се представя чрез същите методи, които се използват в училища при преподаване на деца. Въпреки това, такива методи не са подходящи за възрастни и техните характеристики на обучение.

Преподавателят трябва да може да се адаптира към работа с възрастни от различни образователни нива, тъй като групата може да се състои от хора с предишно образование или напротив - не, може да има хора с увреждания, мигранти, заети лица, а също така търсещите работа. Освен това ролята на педагога за мотивиране и насърчаване на възрастните учащи се да продължат обучението е от голямо значение. Когато е необходимо, възпитателят може да се наложи да коригира процеса на обучение, така че да намали риска от отпадане.

Отпадането може да бъде повлияно и от предишен отрицателен опит в тренировките. От ключово значение е преподавателят да може да открива рискови фактори, без да създава отрицателно въздействие върху самочувствието и мотивацията на обучаемия. Основните фактори, влияещи върху отпадането, са свързани с мотивацията, семейството и социалния произход. Освен това образователната система може да повлияе на мотивацията на обучаемия и интереса да учи. Индивидуалният подход и проявеният от преподавателя интерес помагат да се намали рискът от отпадане, като едновременно с това се насърчава обучаемия да завърши обучението.

Обучението в образованието за възрастни често се организира без да се гарантира равенство и участие на учащите се в процеса на обучение. Включването на възрастните в процеса на обучение е от съществено значение за повишаване на привлекателността на професионалното образование, а също и за развитието на устойчиво образование. Освен това използването на правилните методи и подходи за обучение на възрастни може да насърчи по-ниските нива на отпадане.

От голямо значение е преподавателите да преминат от член процес на обучение към сътрудничество и участие на учащите. Целта на успешното обучение на възрастни трябва да бъде да се съсредоточи върху резултатите, които трябва да бъдат постигнати, върху уменията, които са важни за учащите.

КАК ДА ИЗБЕРЕТЕ МЕТОДИТЕ ЗА ОБУЧЕНИЕ?

Професионалната компетентност на педагога е резултат от самообразование и саморазвитие, което се състои в използването на педагогически знания, умения и компетенции в обучението. Ефективното обучение се насърчава чрез осигуряване на висококачествен процес на обучение, а именно способността да се разбират нуждите на обучаемия и способността да се избират съответните методи на обучение; способността за интерпретация и коригиране на методологията на обучение и за персонализиране на процеса на обучение, както и способността за адекватна реакция в съответната ситуация. В допълнение, сътрудничеството между преподавателя и учащите се насърчава положителна среда за учене и способност за адаптиране.

Андрогогиката е синоним на понятието „педагогика за възрастни“. Андрогогиката включва методите, използвани за обучение на възрастни обучаващи се, както и практиката, обясняваща характеристиките на обучението за възрастни, по-специално фокусиране върху разликите в начина, по който децата и възрастните учат.¹¹

Андрогогиката се основава на потребностите на възрастните в реалния живот, решаването на проблеми и участието на учащите се в процеса на обучение. Ролята на педагога е да подпомага трансфера на информация. Когато работи с възрастни, възпитателят трябва да вземе предвид характеристиките на начина, по който възрастните учат. За разлика от детето, възрастният сам решава, че иска да започне обучение. Освен това възрастният свързва обучението с необходимостта от саморазвитие и е на същото ниво като възпитателя, а именно те са равни. Опитът на възрастните е включен в процеса на обучение, а задачите, които се решават, се основават на и отчитат решаването на проблеми и реалните нужди на учащите.

Въпреки че възрастните започват обучение с цел и с желание, работата с възрастни изисква повече търпение и е много важно да се разбере, че процесът на обучение ще отнеме повече време, отколкото при работата с деца.

Трябва да се подчертае, че при работа с възрастни и деца не трябва да се прилагат същите методи. Освен това преподавателите трябва да бъдат обучени за работа с възрастни, защото професионалните преподаватели със сигурност биха повишили привлекателността на професионалното образование.

Друго важно нещо, което трябва да запомните, е, че когато тренира възрастен, теорията трябва винаги да бъде свързана с практиката, а в допълнение целта на обучението трябва да бъде в съответствие с интересите и нуждите на възрастните. За да можем да направим това и да осигурим актуално образование, е необходимо непрекъснато да подобряваме съдържанието на образованието.

За да улесни трансфера на информация на възрастни с ниска квалификация, този наръчник съдържа 25 съвета за добри практики, подготвени от всички партньори по проекта. Тези съвети се състоят от най-добрите практики, използвани във всяка страна партньор и тяхното приложение може да бъде полезно при предлагане на обучение за възрастни с ниска квалификация.

25 СЪВЕТА ЗА ДОБРИ ПРАКТИКИ

- 1 Създайте атмосфера за отпускане на аудиторията преди да преподавате.**

Много е важно да има учещи, които са спокойни и се чувстват уверени в ученето. На този етап има много възможности, например да опознаете всеки обучаем, като организирате основна дейност за въвеждане, като по този начин се запознаете с учещите и също така улесните комуникацията между тях. Не забравяйте да покажете своя ентузиазъм и мотивация, тъй като това ще помогне да се създаде климат, в който учещите се доверяват на вас и сте сигурни, че ще се възползват от процеса на обучение.
- 2 Започване с разбиране на ледовете - гъвкавост и адаптация.**

Когато влезете в стаята, започнете с разбиране на ледовете, за да научите повече за своите обучаеми. Тази техника не само ви помага да се адаптирате към конкретна аудитория, освобождава учещите се, но и ще доведе до ефективност във времето.
- 3 Анализ на нуждите от обучение преди провеждане на курса.**

Задълбоченият анализ на нуждите е от решаващо значение за крайния успех и полезност на обучението. Опитайте се да разберете защо учещите са кандидатствали за обучението, какво е настоящото им ниво на знания и умения по предмета и какви са техните очаквания. Извършете анализ, за да откриете пропуските между съществуващите и изискваните нива на компетентност на учещите и след това идентифицирайте списъка с уменията или знанията, които вашите обучаеми има нужда да постигнат. Съответно адаптирайте и улеснявайте учебната програма на курса.
- 4 Използване на къси филми “щастливи истории за успех” за вдъхновение на учещите.**

Особено полезно е в областта на обучението по предприемачество да се стимулира предприемаческия дух на учещите, да са мотивирани и насърчени да прилагат собствените си идеи.

Преди да го пуснете, прегледайте филма и определете дали ще го използвате целия или само някои сегменти, за да илюстрирате целите в учебната си програма. Стимулирайте вече съществуващите знания на учащите (накарайте учещите да запишат какво са сигурни, че знаят по темата и какво смятат, че знаят). След като прегледате филма, помолете учещите да преразгледат списъците си въз основа на наученото. Определете въпроси и обсъдете нова информация.
- 5 Управление на стреса - движение за създаване на динамика.**

Напрежението преди учебна сесия с нискоквалифицирани възрастни е естествено, защото съществуват няколко предизвикателства: комуникация, ниво на разбиране, мотивация и др. Най-добрият начин да намалите или да опитате да премахнете стреса е чрез движение. Движете се, обиколете стаята, погледнете къде ще говорите и се придвижете към това място. Всички тези движения помагат да се забави събитието и да се запознаете с групата.

6 Четири острова - творческо размишление, културно многообразие, работа в екип.
Методът се използва за разработване на критично и творческо отражение на интеграцията, малцинствата, мнозинствата, правата на човека, културното многообразие.

Сториборд. Участниците формират 4 екипа, като всеки отбор представлява остров, създаден от тях, следвайки някои инструкции. 2 острова ще бъдат евакуирани поради наводнение. Жителите трябва да намерят място на двата други острова. Те трябва да преговарят помежду си. Ще бъде последвана дискуссия за процеса на интеграция, бъдещите конфликти, техните основи и мирно разрешаване. По време на разбор участниците могат да намерят примери от ежедневието за тази ситуация, като се съсредоточат върху въпроси като: Защо интеграцията е толкова трудна? Трябва ли да се откажем от културата си?

7 Темп на обучение - бъдете търпеливи.
Работата с нискоквалифицирани възрастни изисква повече търпение и е важно да се осъзнае, че ученето отнема повече време, отколкото с младите учещи се. Когато планирате работата си, би било добре да имате предвид няколко варианта как да представите учебния материал, също в съкратена версия. Всеки обучаем има свой темп, а преподавателят е фасилитатор на обучението със задача да осигури оптимален растеж на обучаемия чрез персонализиране на подкрепата на обучаемия. В този случай, ако е възможно, всеки обучаван трябва да има адаптиран подход, базиран на неговия темп.

8 Повишаване на мотивацията на обучаемите чрез адаптиране на учебните програми.
Мотивацията на учещите може да се увеличи, ако имат чувството, че знанията ще бъдат полезни в бъдещия живот, работа и др. Възрастните трябва да могат да интегрират новите знания с онова, което вече знаят. Това означава по-висока мотивация и по-активно участие на обучаемите. Тъй като само учещите се могат да ни кажат как новото пасва или не успява да се съчетае със старото, трябва да ги попитаме. Попитайте учещия се за обратна връзка относно вашата учебна програма и работата в зала.

9 Визуализация - заместване на проблема с илюзията за възприятие.
Може да се случи така, че възрастните с ниска квалификация да нямат значителен обем от знания, например, по време на обучението на сладкар, възпитателят забелязва, че учащият се не е в състояние да приготви необходимите съставки за тортата. Когато чете рецепта, обучаемият не е в състояние да възприеме необходимото количество продукт. Преподавателят решава този проблем, като обяснява, че 100 g захар се равнява на обема на една чаша, докато 200 g брашно се равнява на обема на друга чаша. Използвайки този метод, преподавателят замества трудните измервания и визуализира необходимите количества съставки. Този метод може да се приложи към различни теми.

10

Използвайте електронни ресурси, за да достигнете до учещите.

Използвайте инструменти за електронно обучение като среда за разпространение и канал за комуникация. Намерете основна информация по въпроса, а също и примери за добри практики, които ви позволяват да изберете най-подходящото и креативно решение. Освен това е препоръчително да се събира информация за знанията и уменията, които обучаемите трябва да придобият. Нещо повече, електронните ресурси могат да бъдат използвани и за представяне на информацията, като се използват различни инструменти, например мобилни приложения, уебсайтове. По този начин преподавателят може да получи и някаква обратна връзка от учещите.

11

Визуализирайте с прости думи за „свързване на точките“ - използвайте подходящ език за аудиторията.

Добре е да ползвате флипчарт за създаване на фигури и рисунки, които помагат за изясняване на учебното съдържание. Можете да подготвите частичен чертеж (метафорично - „точките“) преди събитието и да го завършите (метафорично „свързване на точките“) по време на сесията, като същевременно внесете представа.

12

Биографичен наративен метод - интервюиращ, интервюиран и наблюдател.

Този метод е полезен, за да сближи учещите се един с друг и да задълбочи разбирането им за другия човек. По време на това упражнение всеки член на групата упражнява трите различни роли в биографично интервю: интервюиращ - човекът, който започва интервюто и задава въпросите; интервюиран - човекът, който разказва своята житейска история; наблюдател - човекът, който наблюдава другите двама и предоставя обратна връзка и за двете роли. След заниманието всички членове на групата събират своите мисли и впечатления от трите роли и подготвят на хартия от флипчарт, представят своите открития пред участниците. Семинарът завършва, като присъстващите, споделят своите впечатления, научени уроци и препоръки за по-нататъшно подобряване на упражнението.

13

Кратки единични концептуални курсове за нискоквалифицирани възрастни.

Преподавателите трябва да вземат предвид, че възрастните с ниска квалификация предпочитат кратки единични концепции, курсове за една теория, които се фокусират силно върху прилагането на концепцията към съответните проблеми. Тази тенденция нараства с възрастта на обучаемия. Следователно е необходимо да се съсредоточим върху практическото използване на знанията, които да се придобият по време на курса.

14

Участие на нискоквалифицирани възрастни в разработване на учебното съдържание.

Препоръчително е да включите нискоквалифицирани възрастни учещи се в процеса на разработване на учебно съдържание, тъй като тяхното участие ще бъде от полза и ще предложи полезна информация.

15

Спомнете си основните положения - какво трябва да знаят учещите, вместо какво трябва да ги научим.

Обществото се основава на общи и универсални знания, които всички трябва да знаем: свобода на словото, изразяване. Необходимо е да бъдем любезни един към друг – общувайте конструктивно, без да правите коментар на ценностите. Всички участници трябва да бъдат включени, тъй като това е ключът към обогатяване на учебната сесия. И всички трябва да са на разположение и да се фокусират върху процеса на обучение, което означава, че мобилните телефони са изключени, всеки активно участва в дейности, възможно е да се използват компютърни устройства (лаптоп, таблети) за учебни цели.

16

Справяне с проблеми в поведението.

Неформалното обучение е полезно за възрастни с ниска квалификация, засегнати от разстройства в поведението, които могат да попречат на хората да продължат нормалния си живот и работа. Когато се занимавате с нискоквалифицирани възрастни с нарушения в поведението, би било практично да се включат лица за подкрепа, които са се възстановили от девиантно поведение, отпадане от училище, пристрастяване към наркотици и др. , споделят собствен опит и ги насърчават да търсят специализирана помощ. Уверете се, че срещата не надвишава един час и включва представяне на темата за деня (видеоклипове, презентации и т.н.), 10-минутна почивка, последвана от дебати и практически съвети за всяка ситуация, представена за обсъждане.

17

Взаимодействие.

Включването на учещите се в процеса на обучение е от решаващо значение за създаването на благоприятна учебна среда. Учениците трябва да се научат да работят заедно, като правят различни неща, докато общуват и споделят. За прехвърляне на знания на възрастни с ниска квалификация е важно да се насърчава креативността, работата в екип, дискусиите, екипната работа, работата в малки групи. Организирайте упражнения за включване по блокове от дейности като: развлекателни дейности за решаване на проблеми, дебат по теми и др. за подготовката за по-късни семинари. Важно е също така да се организират посещения на конкретни организации, компании или институции, където участниците могат да визуализират възможни резултати след обучение, а именно как работят хората от съответната професия, каква е тяхната работна среда, задължения, ежедневието.

18

Използвайте актуални примери от реалния живот - информация за интересите на възрастните.

Когато работите с възрастни с ниска квалификация, е важно да използвате актуална информация в съответствие с интересите на възрастните с ниска квалификация. По този начин процесът на обучение ще бъде постигнат по асоциативен начин, което означава, като давате примери, включвате неформални учебни дейности, използвайки информационни технологии. Процесът на обучение трябва да бъде ориентиран към задачите, а не да се фокусира върху запаметяването. Освен това учебните дейности трябва да бъдат в контекста на общи задачи, които трябва да се изпълняват.

19 **Методът на живата библиотека - зачитане на правата на човека.**

Живата библиотека е инструмент, който се стреми да предотврати предразсъдъците и дискриминацията. Тя работи точно като обикновена библиотека: посетителите могат да прегледат каталога за наличните заглавия, да изберат книгата, която искат да прочетат, и да я заемат за ограничен период от време. След като я прочетат, те връщат книгата в библиотеката и, ако искат, заемат друга. Единствената разлика е, че в живата библиотека книгите са хора, а четенето се състои от разговор.

20 **Учебна пътека.**

Когато работите с възрастни с ниска квалификация, изберете лесно забележима тема и евентуален работен партньор, за да засилите желанието им да научат повече и да споделят това, което вече знаят. Обяснете какво означава темата в контекста многократно, но използвайки различни средства като: примери, споделен опит, видеоклипове за визуализация. Винаги помнете тяхното минало, за да опресните спомените си и да разгърнете способността да споделят идеите си с вас като възпитател. В края на краищата вие като партньори ще можете да съставите списък от резултати, които учещите искат да постигнат в обученията.

21 **Дигитално образование за възрастни с ниска квалификация - учебната среда.**

Учебната среда е много важна за тази група обучаеми и трябва да бъде физически и психологически удобна. Формата и методологията на курсовете за ИКТ за възрастни с ниска квалификация трябва да се подготвят, като се вземат предвид техните нужди и способности за ИКТ. Понякога не е лесно да се включат възрастни с ниска квалификация, които да се занимават активно с цифрови инструменти. Идеята и решението е да ги убедят, че ИКТ, медиите, Интернет могат да бъдат полезни в много практически аспекти на живота и след това да ги насърчат да използват всички тези канали ефективно.

22 **Музикална и танцов уъркшоп - цветна терапия.**

Семинарите са предназначени да запознаят участниците с авторски метод на терапия, съчетаващ музикотерапевтичните техники с драматичния метод. Музикалната терапия е област, използваща музика или нейните елементи, за да възстанови здравето или да подобри функционирането на хора с различни проблеми от емоционално, физическо или психическо естество. Хореотерапия, терапия с движение и танци. Драмата е метод, включващ създаване на измислени ситуации и игра на роля.

И двата метода могат да се използват за различни цели, например, като начин да се практикува съзнателност и концентрация; освобождаване на емоции; трениране за именуване на емоции чрез развиване на самосъзнание за собствените нужди и емоционални реакции, както и поведение в социални ситуации, оформяне на способността за анализ на собствения опит; подобряване на вербалната и невербалната комуникация; въображение и креативност; трениране на символично, абстрактно мислене, памет и концентрация; обучение за разбиране на социални ситуации и социални умения, моделиране на поведението.

23

Обучение, базирано на опит - използвайте опита на учещите.

Обучението, основано на опит, е предназначено да ангажира емоциите на обучаемите, както и да подобри техните знания и умения - учене чрез опит. Работейки с нискоквалифицирани възрастни, преподавателите имат възможност да използват предишния им опит в процеса на обучение. Активното участие може да доведе до това учещите се изпитват по-голямо удовлетворение в обучението. Те могат да разберат по-добре концепциите, да бъдат по-креативни, да разсъждават върху своите дейности и опит. В резултат на това техните грешки се превръщат в ценни преживявания, давайки възможност да се поучат от грешки, направени от връстници.

24

Оживяване на неживата материя - разказване на истории и правене на марионетки, решаване на проблеми.

Този метод използва разказване на истории и изработване на марионетки, за да изследва колективната памет, принадлежността и връзките ни. Нека всеки участник да вземе вестник и да направи птица от него, като използва всички техники, които познава - мацкане, разкъсване, сгъване, усукване. След като всички са готови, водещият моли участниците да донесат живи изработени марионетки: Как изглежда птицата; какви движения прави, как лети, ходи, яде, как спи и т.н. Този метод може да бъде адаптиран към много ситуации и теми.

25

Размисъл.

В края на всеки урок е важно да разсъждавате върху нещата, обсъдени по време на урока, за да разберете какво е лесно за учещите и какво, напротив, е трудно да се разбере или проследи. Тази задача трябва да се извършва както от преподавателя, така и от обучавашите се. След това двете страни трябва да обменят своите разсъждения и идеи с цел подобряване на бъдещия процес на обучение.

ПЛАН НА УРОКА

Примерен план на урока - за да видите практическото приложение на наръчника при подготовката на план за уроци за нискоквалифицирани възрастни.

ПОДГОТОВКА Успешната работа започва с изследователски анализ - **направете анализ на потребностите от обучение, преди да приложите курса и приспособите учебните програми за повишаване на мотивацията на обучаемите.**
Използвайте **кратки курсове с единична концепция за нискоквалифицирани възрастни.**
Помнете за **управлението на стреса - движение за създаване на динамика.**

ПРЕДИ ТРЕНИРОВКА Преди тренировка **създайте атмосфера за отпускане на аудиторията преди ученето.**

ВЪВЕДЕНИЕ Започнете с **разбиване на ледовете** и запознайте учещите с плана на урока и планираните резултати.

УЧЕБНА ФАЗА Използвайте **прости думи, за да „свържете точките“** - използвайте **съответно езика съобразно аудиторията и визуализиране - замествайки проблема с илюзията за възприятие.**
Не забравяйте да вземете предвид **темповете на обучение и бъдете търпеливи**, когато работите с възрастни с ниска квалификация.
За възрастните учещи е важно да използват **актуални примери от реалния живот - информация за интересите на възрастните.**
Не забравяйте да ги включите в процеса на обучение чрез **обучение, основано на опит - използвайте опита на учещите.**

ОБРАТНА ВРЪЗКА В заключение винаги трябва да се използва **размисъл** в края на урока, за да се отразят урока и неговите резултати.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЪВЕТ ЗА ОБУЧИТЕЛИ

Работата на педагога е важна, тъй като тяхната работа влияе пряко върху мотивацията на учещите да учат и да участват в процеса на обучение. Всеки има преподавател, който е оказал положително влияние върху техния учебен процес, мотивация и интереси. От друга страна, може би е имало преподаватели, които не са били толкова мотивирани и участвали в обучението, колкото други преподаватели. Трябва да се подчертае, че работата на педагога е трудна, и изисква самоусъвършенстване през целия живот и повишаване на професионалната квалификация, за да може да създаде добра учебна атмосфера за учещите и успешно да предава информация и знания.

Пътят на един учител не завършва със завършването му, отчасти поради факта, че образованието е доста гъвкаво поле с много подобрения и промени през годините. Приемат се нови методи и подходи, разработват се нови учебни програми, появяват се нови области на науката и образование, а преподавателят е този, който трябва да може да се адаптира към тези промени и да улесни процеса на обучение.

За да може да осигури висококачествено образование, преподавателят трябва да се специализира, което означава да придобие знания, отнасящи се към неговата целева аудитория. Важно е да знаете как да адаптирате преноса на информация според целевата група и нейните нужди. Освен това методите и подходите, използвани за всяка целева група, се различават, така че едни и същи методи никога не трябва да се използват за всички учещи се.

Възрастните учещи са наясно със своите образователни потребности, затова е важно да ги включите в процеса на обучение и тяхното мнение трябва да се вземе предвид. Важно е също да се следват последните открития в областта на образованието и да се прилагат на практика.

Полето на образованието е огромно и има много информация за това какви дейности да се включат в процеса на обучение, какви инструменти могат да бъдат полезни и да насърчават мотивацията на учещите. Цялата тази информация понякога може да бъде трудна за разбиране, тъй като има толкова много възможности за избор. Този наръчник е ресурс, който съдържа най-добри практики и съвети на партньорските държави в областта на образованието за възрастни, които са признати за добри в своите страни. Това е подходяща точка, откъдето да тръгнете, когато се опитвате да научите как да работите с възрастни с ниска квалификация.

В заключение, образованието е процес през целия живот и преподавателите и обучаващите се постоянно участват в преподаване и обучение, подобрявайки уменията си и задълбочавайки познанията си по различни теми. И трябва да остане така. Докато хората учат нови умения и придобиват нови знания, те подобряват живота си и възможностите за намиране на по-добра работа и по този начин допринасят и за икономическия растеж на своите страни. Нека продължим да учим!

ПРОЕКТЕН ЕКИП, ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ

ЛАТВИЯ – Ecological Future Education

info@efe.lv

Linda Sirmā

www.efe.lv

БЪЛГАРИЯ – Балканска Генция за Устойчиво Развитие

info@balkanagency.org

Anna Lalkovska

www.balkanagency.org

ПОЛША – Śląska Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości

poczta@netedukacja.com

Grazyna Krol

<http://www.sfwp.gliwice.pl>

Initiativa
Cetatenilor
Seniori

РУМЪНИЯ – Asociatia InitiativaCetatenilorSeniori

valex2do@yahoo.com

Viorica Alexandru

www.facebook.com/groups/InitiativaCetatenilorSeniori/

ТУРЦИЯ – İstanbul Avrupa Araştırmaları Derneği

e.iaadistanbul@gmail.com

Bruno Sales de Silva

<https://sites.google.com/view/iaad-research/home>

ВЪВЕДЕНИЕ

1. OECD (2019). Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning, available here: www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf.
2. World Health Organisation, Principles for effective communications, available here: <https://www.who.int/about/communications/understandable/plain-language>.
3. Cedefop (2017). Investing in skills pays off: the economic and social cost of low-skilled adults in the EU. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper; No 60., <http://dx.doi.org/10.2801/23250>.
4. Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning, OJ C 372, 20.12.2011, p. 1–6.
5. Council Recommendation of 19 December 2016 on Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults, OJ C 484, 24.12.2016, p. 1–6.
6. Council Recommendation of 19 December 2016 on Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults, OJ C 484, 24.12.2016, p. 1–6.
7. Council Recommendation on Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults, Taking stock of implementation measures, available here: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/implementation-report-upskilling-pathways_en.pdf.
8. Cedefop (2017). Investing in skills pays off: the economic and social cost of low-skilled adults in the EU. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper; No 60., <http://dx.doi.org/10.2801/23250>.
9. European Commission, European policy cooperation, What are working groups? Available here: https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-working-groups_en
10. OECD (2019). Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning, available here: www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf.
11. Knowles M. (1984) Andragogy in Action: Applying Modern Principles of Adult Learning. U.S.: Jossey-Bass Inc.

